Wieliczka-Rożnowa, st. 13, gm. loco, woj. małopolskie, AZP 104-57/13

Informator Archeologiczny : badania 34, 58-59

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM HISTORII POLSKI

WIELICZKA, st. 87, gm. *loco*, woj. małopolskie, AZP 104-58/20

- osada kultury lendzielskiej z II okresu neolitu

Ratownicze badania szerokopłaszczyznowe, przeprowadzone od 19 do 27 września pod kierownictwem Kazimierza Reguły (autor sprawozdania, Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka). Finansowane przez Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 50 m².

W sezonie 2000 r. zaplanowano dokończenie eksploracji południowej części chaty półziemiankowej, odkrytej w 1999 r., a której z przyczyn obiektywnych nie zdołano przebadać w ubiegłym roku.

Obiekt l – chata półziemiankowa została odsłonięta na poziomie 30 cm. Miała kształt kolisty, o średnicy 280 cm. Funkcjonowała w dwóch fazach. W pierwszej fazie było użytkowane całe jej wnętrze, do głębokości 110-114 cm. W drugim etapie była wykorzystana tylko górna część obiektu, do głębokości 72 cm, o zarysie zbliżonym do nieforemnego czworoboku i wymiarach 240 x 240 cm. Z tą fazą łączy się ślad po kolistej jamie słupowej o średnicy 60 cm, położony przy południowej ścianie budowli. Podobnie jak w 1999 r., obiekt ten nie dostarczył zbyt dużej ilości materiału zabytkowego. Składały się na niego głównie ułamki z naczyń lepionych ręcznie z gliny tłustej, zawierającej domieszkę schudzającą w postaci tłuczonej ceramiki i ziaren kwarcu. Powierzchnie zewnętrzne i wewnętrzne tych wyrobów są gładkie, barwy brunatnej, ceglastej i jasnobrunatnej, o formach typowych dla tzw. grupy modlnicko-pleszowskiej kultury lendzielskiej (m.in. spotyka się tutaj dna kubków stożkowatych służących do brykietowania soli). Z innych zabytków należy wymienić wyroby z krzemienia jurajskiego (rdzenie, wióry, odłupki, tłuczek), kamienny rozcieracz lub gładzik, a także węgle drzewne, polepę i drobne kamienie piaskowcowe.

Na granicy odcinka I i Xl, w odległości 120 m na południowy wschód od ww. chaty, zauważono, na głębokości 30 cm ślad nieregularnej jamy o wymiarach 110 x 90 cm (obiekt 6), w którą wkopano drewniany słup o średnicy 32 cm, na głębokości 66 cm.

W odległości 1 metra na południe od obiektu 6 zlokalizowano, na poziomie 40 cm, ślad po kołku drewnianym, kształtu owalnego (obiekt 8), o wymiarach 20 x 16 cm, wypłycający się na poziomie 47 cm.

Na obecnym etapie badań terenowych na razie brak powiązań konstrukcyjnych obiektów 6 i 8 z wyżej opisaną chatą półziemiankową.

Przy zachodniej ścianie wykopu XI odsłonięto, na głębokości 30 cm, dużą ciemną plamę (obiekt 9) o wymiarach 300 x 140 cm, która wchodziła na sąsiedni niebadany odcinek XII. Z powodu pilnych prac polowych zaniechano dalszej eksploracji obiektu.

Materiały i dokumentacja z badań są przechowywane w Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach i Materiałach do Dziejów Żup Solnych w Polsce", t. 22.

Badania terenowe na stanowisku będą kontynuowane.

WIELICZKA-ROŻNOWA, st. 13, gm. *loco*, woj. małopolskie, AZP 104-57/13

- osada neolityczna kultury lendzielskiej o charakterze mieszkalno-produkcyjno-rolnym
- ślady osadnictwa z wczesnej epoki żelaza
- ślady osadnictwa z okresu wpływów rzymskich
- ślady osadnictwa z wczesnego i późnego średniowiecza oraz z okresu nowożytnego

SSzerokopłaszczyznowe badania ratownicze, przeprowadzone od 5 lipca do 10 sierpnia przez Jarosława M. Frasia (autor sprawozdania, Muzeum Żup Karkowskich Wieliczka). Finansowane przez Muzeum Żup Karkowskich Wieliczka. Piąty sezon badań. Przebadano powierzchnię 725 m².

Badania zostały podjęte jako kontynuacja badań z lat poprzednich. Prowadzono m.in. rozpoznanie południowego i zachodniego zasięgu osady kultury

lendzielskiej oraz dalsze odsłanianie rejonów stanowiska z licznymi jamami słupowymi. Przebadano obszar o powierzchni około 725 m2. Głębokość eksploracji wahała się w poszczególnych wykopach od około 40 do 160 cm. Odkryte nawarstwienia są analogiczne do rozpoznanych w poprzednich sezonach badawczych. Oznaczono łącznie 68 obiektów (obiekty o nr 145-212), z których większość to ślady po słupach. Ich układ pozwala na identyfikacje kilku konstrukcji naziemnych o charakterze mieszkalnym i gospodarczym. Średnica jam słupowych wynosi od kilkunastu do około 30 cm i sporadycznie przekracza głębokość 20 cm. W większości zachowują się jedynie pozostałości denne o miąższości wypełniska 3-5 cm. Spośród obiektów należy wyróżnić obiekt 123 badany w 1999 r. (kontynuacja obiektu 9 odkrytego w 1996 r.), który można zinterpretować jako pozostałość po palisadzie występującej na południowym krańcu osady. Poza domniemaną palisadą obserwuje się drastyczne zmniejszenie liczby materiałów archeologicznych oraz zwiększenie kąta nachylenia stoku. Innym ciekawym obiektem jest obiekt 70 częściowo wyeksplorowany w 1998 r. Jest to duże palenisko w kształcie owalu o wymiarach około 4,50 x 2 m. Na zachód od paleniska natrafiono na załamany pod kątem zbliżonym do prostego rowek (obiekt 163) będący zapewne narożnikiem trapezowatej lub prostokątnej budowli związanej z kulturą lendzielską.

Wśród odkrytych artefaktów przeważająca część to ułamki ceramiki. Odkryto również niewiele krzemieni, rozcieracze, a nawet fragmenty żaren. Materiały ceramiczne w większości należy łączyć z kulturą lendzielską. W obecnym sezonie natrafiono tylko na pojedyncze ułamki wchodzące z „kubków o kończystych dnach" wiązanych z produkcją soli. Z solowarstwem łączy się także kilka stopek naczyń kielichowatych. Mogą one łączyć się zarówno z okresem halsztackim (na podstawie analogii do innych stanowisk – przy braku innych materiałów z tego okresu na stanowisku Wieliczka-Rożnowa 13), jak i z okresem wpływów rzymskich (z tego okresu pochodzi co najmniej jeden fragment żarna oraz ewentualnie kilka innych ułamków ceramiki). Stwierdzono także występowanie materiałów ceramicznych łączonych z wczesnym i późnym średniowieczem oraz okresem nowożytnym.

Teren jest poważnie zagrożony przez zabudowę domami jednorodzinnymi oraz uprawę rolną, która w związku z płytkim zaleganiem obiektów przyczynia się do szybkiej dewastacji stanowiska.

Materiały i dokumentacja z badań są przechowywane w Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach i Materiałach do Dziejów Żup Solnych w Polsce", t. 22.

Badania będą kontynuowane.

WILKOSTOWO, st. 23/24, gm. Aleksandrów Kujawski, woj, kujawsko-pomorskie

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Stanowisko zajmuje rozległe wyniesienie (residuum terasy) w pobliżu Kanału Parchańskiego (położenie topograficzne: N:914,l; W:609,0). Na stanowisku zdecydowanie dominują gleby brunatne wyługowane, na podłożu piaszczystym i słabogliniastym, od zachodu ograniczone przez płaty gleb hydrogenicznych (torfy, mursze), od wschodu – bielic. Obecnie powierzchnia stanowiska jest poddawana działalności eolicznej.

Badaniami kierowała prof. dr hab. Lucyna Domańska z Pracowni Epoki Kamienia Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Badania były finansowane przez WKZ i sponsorów.

Badania w roku 2000 objęły południowo-wschodnią część stanowiska. Przebadano tu 11 wykopów o powierzchni łącznej 275 m^2. Zidentyfikowano łącznie 25 obiektów nieruchomych. Do interesujących obiektów należały m.in. obiekt nr 26 (domniemany piec), 44 (studnia) i 49 (śmietnisko o niezwykle bogatej treści kulturowej).